

Національний університет
водного господарства та
природокористування

Міністерство освіти і науки України

Національний університет водного господарства та
природокористування

Кафедра державного управління, документознавства та інформаційної
діяльності

06-14-53

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять
з навчальної дисципліни «**Організація діяльності ОСББ**»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
за освітньо-професійної програмою
«Публічне управління та адміністрування»
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»
денної та заочної форм навчання

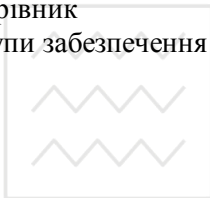
Рекомендовано
Науково-методичною
радою
з якості ННІЕМ
протокол № 1
від 10.10.2019 р.

Методичні вказівки для виконання практичних занять із навчальної дисципліни «Організація діяльності ОСББ» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійної програмою «Публічне управління та адміністрування» спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» денної та заочної форми навчання / Антонова С. Є. – Рівне : НУВГП, 2019. – 17 с.

Укладач: Антонова С. Є., к.е.н., доцент кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності.

Відповідальний за випуск: Сазонець І. Л., д.е.н., проф., завідувач кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності.

Керівник групи забезпечення спеціальності Антонова С. Є.

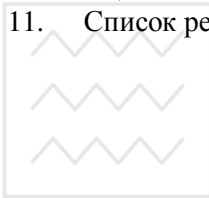
національний університет
водного господарства
та природокористування

© С. Є. Антонова, 2019
© НУВГП, 2019

ЗМІСТ

1.	Вступ.....	3
2.	Тематика практичних занять.....	5
2.	Практичне заняття № 1.....	5
3.	Практичне заняття № 2.....	6
4.	Практичне заняття № 3.....	7
5.	Практичне заняття № 4.....	9
6.	Практичне заняття № 5.....	10
7.	Практичне заняття № 6.....	11
8.	Практичне заняття № 7.....	12
9.	Практичне заняття № 8.....	13
10.	Оцінювання знань студентів.....	14
11.	Список рекомендованої літератури.....	15

1. ВИМОГИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ІЗ ДИСЦИПЛІНИ «ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОСББ»

Практичні заняття із дисципліни «ОСББ в системі управління майном: організація та практика» розраховані на студентів, які навчаються за освітньо-кваліфікаційними програмами підготовки бакалаврів відповідно до вимог Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS).

Метою вивчення дисципліни є засвоєння сутності, структури, сукупності проблем, пов'язаних з управлінням житлом, організаційно-правові аспекти діяльності ОСББ в контексті організації та виконання функцій, пов'язаних із володінням, користуванням і розпорядженням спільним майном багатоквартирного будинку, а також формування знань та придбання навичок щодо особливостей професійного управління житлом.

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

- засвоєння обсягу знань, який включає законодавчо-нормативне забезпечення у сфері управління спільним майном у багатоквартирному будинку;
- вивчення способів управління спільним майном, а також процедури створення ОСББ;
- визначення закономірностей формування і функціонування договірних відносин між постачальниками житлово-комунальних послуг та їх споживачами;
- оволодіння основними аспектами послуги з управління спільним майном;
- вироблення навиків з організації управління спільним майном у багатоквартирному будинку.

Відповідно до освітньо-професійної програми з навчальної дисципліни «Організація діяльності ОСББ» **студент повинен уміти:**

- засвоїти сучасні досягнення в галузі управління спільним майном у багатоквартирних будинках;
- застосовувати базові управлінські технології;
- визначати основні способи управління спільним майном у багатоквартирних будинках, орієнтуватися в їх перевагах і недоліках;
- проводити моніторинг чинного законодавства з визначених питань;
- здійснювати процедуру створення ОСББ та передачі майна у спільну власність;
- реалізовувати сучасні договірні відносини щодо надання комунальних послуг співвласникам багатоквартирного будинку.

знати:

- форми управління спільним майном у багатоквартирному будинку;
- закономірності договірних відносин між постачальниками комунальних послуг та співвласниками майна у багатоквартирному будинку;
- основні відмінності, переваги та недоліки ОСББ та управляючих компаній;
- теоретичні основи управлінської діяльності в галузі спільної власності.

2. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1

Теоретичні аспекти діяльності ОСББ в системі управління житлом

Практичне заняття № 1

Тема: Поняття ОСББ та мета його створення

Мета: ознайомити студентів із основними поняттями створення і функціонування ОСББ.

Норма часу (за навчальною програмою): 2,0 год.

Питання для обговорення:

1. Передумови створення ОСББ.
2. Переваги та недоліки ОСББ.

Основні поняття та терміни

Об'єднання співвласників багатоквартирного будинку (ОСББ) — юридична особа, створена власниками для сприяння використанню їхнього власного майна (квартир, нежитлових приміщень) та управління, утримання і використання неподільного та загального майна (допоміжних та господарських споруд – під'їздів, підвалів, сараїв, горищ, прибудинкової території, тощо).

Основна діяльність об'єднання полягає у здійсненні функцій, що забезпечують реалізацію прав власників приміщень на володіння та користування спільним майном членів об'єднання, належне утримання будинку та прибудинкової території, сприяння членам об'єднання в отриманні житлово-комунальних та інших послуг належної якості за обґрунтованими цінами та виконання ними своїх зобов'язань, пов'язаних з діяльністю об'єднання.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12.

Мета: вивчити етапи створення ОСББ, процес державної реєстрації, принципи та соціально-психологічні аспекти його діяльності.

Норма часу (за навчальною програмою): 4,0 год.

Питання для обговорення:

1. Етапи створення ОСББ.
2. Підготовка проекту статуту ОСББ.
3. Державна реєстрація ОСББ.
4. Права й обов'язки співвласників у разі створення ОСББ.
5. Принципи діяльності ОСББ.
6. Соціально-психологічні аспекти створення ОСББ.

Основні поняття та терміни

Основною метою ініціативної групи є скликання установчих зборів, а також підготовча роз'яснювальна робота, підготовка проектів документів для розгляду на установчих зборах, запит у Держреєстр прав тощо.

Порушення процедурної норми щодо повідомлення всіх співвласників може виявитися підставою для судового оскарження державної реєстрації ОСББ.

Письмове опитування співвласників проводиться шляхом власноручного заповнення ними листків опитування, у яких зазначаються: день опитування, П.І.Б. співвласника, документ, що підтверджує право власності на квартиру чи нежитлове приміщення, номер квартири чи нежитлового приміщення, загальна площа квартири чи нежитлового приміщення, документ, що надає повноваження на голосування від імені співвласника (для представників), відповідь співвласника на питання «так», «ні» або «утримався», особистий підпис співвласника й особи, яка проводила опитування.

Статут об'єднання складається відповідно до типового статуту, який затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної житлової політики й політики у сфері житлово-комунального господарства.

Процедура державної реєстрації ОСББ є аналогічною державній реєстрації юридичних осіб.

Об'єднання має на меті передусім забезпечити реалізацію права співвласників на управління спільним майном та умови для залучення кожного власника до такого управління.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12.

Національний університет
та природокористування

Практичне заняття № 3

Тема: Нормативне регулювання діяльності ОСББ

Мета: ознайомити студентів із основними нормативно-правовими актами щодо діяльності ОСББ, особливостями послуги з управління багатоквартирним будинком.

Норма часу (за навчальною програмою): 4,0 год.

Питання для обговорення:

1. Чинне законодавство в сфері управління і обслуговування житлового фонду.
2. Характеристика основних нормативно-правових актів щодо діяльності ОСББ.
3. Визначення поняття «управитель».
4. Особливості послуги з управління багатоквартирним будинком.
5. Класифікація житлово-комунальних послуг: сутність та основні відмінності.
6. Відповідальність за утримання багатоквартирного будинку.

Основні поняття та терміни

Об'єднання співвласників багатоквартирного будинку підлягає державній реєстрації у реєстрі об'єднань співвласників багатоквартирного будинку з наступним включенням відомостей про об'єднання до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців.

Управління - це процес прогнозування, планування, організації, мотивації, координації та контролю, необхідний для того, щоб сформулювати і досягти мети організації.

Функція з управління – це здійснення процесу прогнозування, планування, організації, мотивації, координації та контролю, необхідний для того, щоб сформулювати і досягти мети організації.

Мета ОСББ – «створюється для забезпечення і захисту прав співвласників та дотримання їхніх обов'язків, належного утримання та використання спільного майна, забезпечення своєчасного надходження коштів для сплати всіх платежів, передбачених законодавством та статутними документами» Мета неорганізованих в юридичну особу співвласників – нажаль жоден законодавчий акт чітко не визначив мету здійснення функції з управління неорганізованих співвласників.

Мета Управителя – є здійснення господарської діяльності, спрямованої на одержання прибутку, задовольняючи потреби споживачів в товарах та послугах.

Управитель – особа, яка за договором з власником чи балансоутримувачем здійснює управління будинком, спорудою, житловим комплексом або комплексом будинків і споруд і забезпечує його належну експлуатацію відповідно до закону та умов договору.

Управитель – це фінансова установа, яка від свого імені діє в інтересах установників управління майном (довірителів) і здійснює управління залученими коштами згідно із законодавством, Правилами фонду та відповідає вимогам, встановленим цим законом.

Управитель – це фізична особа – підприємець або юридична особа – суб'єкт підприємницької діяльності, яка за договором із співвласниками забезпечує належне утримання та ремонт спільного майна багатоквартирного будинку і прибудинкової території та належні умови проживання і задоволення господарсько-побутових потреб.

Управитель – суб'єкт господарювання, який надає комплексну послугу з управління.

Під управителем багатоквартирного будинку слід розуміти юридичну або фізичну особу, яка за договором з власником (співвласниками) здійснює управління неподільним та загальним майном власника (співвласників) багатоквартирного будинку від свого імені в інтересах установника управління або вказаної ним особи (вигодонабувача).

Управитель – це фізична особа – підприємець чи юридична особа, яка за договором з власником (співвласниками) здійснює управління об'єктом (об'єктами) житлового фонду для забезпечення його (їх) ефективного функціонування, збереження і відновлення споживчих властивостей та організацію забезпечення потреби споживачів у своєчасному отриманні житлово-комунальних послуг належної якості, а також має відповідний дозвіл/ліцензію на проведення такої діяльності.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12.

Тема: природа **Сутність управління спільним майном у багатоквартирному будинку**

Мета: вивчити класифікацію суб'єктів управління житловим фондом, ознаки спільної діяльності, права та обов'язки співвласників багатоквартирного будинку.

Норма часу (за навчальною програмою): 4,0 год.\

Питання для обговорення:

1. Класифікація суб'єктів управління житловим фондом за характером зв'язків між взаємодіючими суб'єктами.
2. Ознаки спільної власності.
3. Права й обов'язки співвласників багатоквартирного будинку щодо утримання спільного майна.

Основні поняття та терміни

Багатоквартирний будинок визначається як житловий будинок, в якому розташовано три чи більше квартири.

Допоміжні приміщення багатоквартирного будинку – приміщення, призначені для забезпечення експлуатації будинку та побутового обслуговування його мешканців (колясочні, комори, сміттекамери, горища, підвали, шахти і машинні відділення ліфтів, вентиляційні камери та інші підсобні і технічні приміщення).

Нежитлове приміщення – ізольоване приміщення в багатоквартирному будинку, що не належить до житлового фонду і є самостійним об'єктом нерухомого майна.

Прибудинкова територія – територія навколо багатоквартирного будинку, визначена на підставі відповідної містобудівної та земельпорядної документації, у межах земельної ділянки, на якій розташовані багатоквартирний будинок і належні до нього будівлі та споруди, що необхідна для обслуговування багатоквартирного будинку та задоволення житлових, соціальних і побутових потреб власників.

Співвласником багатоквартирного будинку є власник квартири або нежитлового приміщення у багатоквартирному будинку.

Власниками квартир та нежитлових приміщень у багатоквартирному будинку можуть бути фізичні та юридичні особи, територіальні громади, держава.

Спільне майно багатоквартирного будинку – приміщення загального користування (у тому числі допоміжні), несучі, огорожувальні та несуче-огорожувальні конструкції будинку,

механічне, електричне, сантехнічне та інше обладнання всередині або за межами будинку, яке обслуговує більше одного житлового або нежитлового приміщення, а також будівлі і споруди, які призначені для задоволення потреб співвласників багатоквартирного будинку та розташовані на прибудинковій території, а також права на земельну ділянку, на якій розташовані багатоквартирний будинок і належні до нього будівлі та споруди і його прибудинкова територія.

Співвласники майна, що є у спільній сумісній власності, володіють і користуються ним спільно, якщо інше не встановлено домовленістю між ними.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12.

Змістовий модуль 1

Практичні аспекти діяльності ОСББ в системі управління житлом

Практичне заняття 5

Тема: Форми управління багатоквартирним будинком

Мета: вивчити сутність управління багатоквартирним будинком, критерії вибору форми управління багатоквартирним будинком.

Норма часу (за навчальною програмою): 4,0 год.

Питання для обговорення:

1. Сутність управління багатоквартирним будинком.
2. Управління багатоквартирним будинком співвласниками шляхом зборів.
3. Самостійне управління співвласниками.
4. Управління багатоквартирним будинком управителем.
5. ОСББ та управляюча компанія: порівняльний аналіз.
6. Критерії оцінювання для вибору форми управління багатоквартирним будинком.

Основні поняття та терміни

Управління багатоквартирним будинком – вчинення співвласниками багатоквартирного будинку дій щодо реалізації прав та виконання обов'язків співвласників, пов'язаних з володінням, користуванням і розпорядженням спільним майном багатоквартирного будинку.

Рішення зборів співвласників оформлюється протоколом, який підписується всіма співвласниками (їх представниками), що взяли участь у зборах.

Рішення зборів співвласників є обов'язковими для всіх співвласників, уключаючи тих, які набули право власності на квартиру чи нежитлове приміщення після прийняття рішення.

Управитель багатоквартирного будинку – фізична особа – підприємець або юридична особа – суб'єкт підприємницької діяльності, яка за договором із співвласниками забезпечує належне утримання та ремонт спільного майна багатоквартирного будинку й прибудинкової території та належні умови проживання й задоволення господарсько-побутових потреб.

Примірник протоколу рішення загальних зборів, на яких приймали рішення про визначення управителя чи обрання вповноваженої особи співвласників для укладання, унесення змін і розірвання договору з управителем, передають на зберігання виконавчому комітету сільської, селищної, міської ради за місцем розташування багатоквартирного будинку, який розміщує результативну частину рішення, прийнятого зборами співвласників, на своєму офіційному веб-сайті.

Управління багатоквартирним будинком управителем здійснюється на підставі договору, який укладається строком на 1 рік.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12.

Практичне заняття 6

Тема: Передача майна для управління у багатоквартирному будинку та господарська діяльність ОСББ

Мета: вивчити способи, процедуру передачі майна у спільну власність, можливості забезпечення комунальними послугами членів ОСББ.

Норма часу (за навчальною програмою): 4,0 год.

Питання для обговорення:

1. Способи передачі майна співвласникам для здійснення управління.
2. Процедура передачі майна у спільну власність.
3. Технічне обслуговування та ремонт житлового фонду.
4. Забезпечення членів ОСББ комунальними послугами.

Основні поняття та терміни

Замовник будівництва чи попередній власник будинку зобов'язаний передати один примірник технічної документації на будинок ОСББ, або уповноваженій співвласниками особі, або управителю.

Передачу потрібно здійснювати в спосіб, який підтверджуватиме отримання однією особою від іншої відповідної документації.

У разі відсутності документації на багатоквартирний будинок колишній балансоутримувач багатоквартирного будинку або особа, яка здійснювала управління багатоквартирним будинком до створення об'єднання, протягом півроку з дня державної реєстрації об'єднання відновлює її за власний рахунок.

Власник несе зобов'язання не тільки щодо утримання будинку, а й щодо експлуатації, реконструкції, реставрації, поточного і капітального ремонтів та технічного переоснащення спільного майна багатоквартирного будинку.

Замовник будівництва або попередній власник будинку зобов'язаний передати один примірник технічної документації на будинок згідно з переліком, визначеним центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної житлової політики і політики у сфері житлово-комунального господарства, співвласникам в особі їх об'єднання або особі, уповноваженій співвласниками у передбаченому цим Законом порядку.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12.

Практичне заняття 7

Тема: Договірні відносини щодо надання комунальних послуг мешканцям багатоквартирного будинку

Мета: ознайомити студентів із моделями договірних відносин щодо надання комунальних послуг мешканцям багатоквартирного будинку.

Норма часу (за навчальною програмою): 4,0 год.

Питання для обговорення:

1. Базові моделі договірних відносин щодо надання комунальних послуг у багатоквартирному будинку.
2. Порівняння моделей організації договірних відносин щодо надання комунальних послуг.

Основні поняття та терміни

Виконавці комунальних послуг зобов'язані укладати договори в конкретному багатоквартирному будинку відповідно до моделі (моделей) організації договірних відносин, обраної співвласниками.

Модель організації договірних відносин на основі індивідуальних договорів передбачає, що договір з виконавцем комунальної послуги укладається кожним співвласником багатоквартирного будинку самостійно.

Модель організації договірних відносин на основі колективного договору передбачає, що договір з виконавцем комунальної послуги укладається особою, уповноваженою на це співвласниками, від імені та за рахунок усіх співвласників багатоквартирного будинку.

Модель організації договірних відносин на основі договору з ОСББ як колективним споживачем передбачає, що договір із виконавцем комунальної послуги укладається ОСББ як юридичною особою від власного імені.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12.

Практичне заняття 8

Тема: Організаційно-фінансові аспекти діяльності ОСББ

Мета: ознайомити студентів із методами, витратами на управління спільною власністю, державною фінансовою підтримкою діяльності ОСББ.

Норма часу (за навчальною програмою): 4,0 год.

Питання для обговорення:

1. Методи, на яких базується облік в ОСББ.
2. Витрати на управління багатоквартирним будинком та доходи ОСББ.
3. Державні програми фінансової підтримки управління спільним майном у багатоквартирних будинках.
4. Державна фінансова допомога в сфері енергозбереження.
5. Місцеві програми підтримки ОСББ

Основні поняття та терміни

Витрати на управління багатоквартирним будинком включають: витрати на утримання, реконструкцію, реставрацію, проведення поточного і капітального ремонтів, технічного переоснащення спільного майна у багатоквартирному будинку; витрати на оплату комунальних послуг стосовно спільного майна багатоквартирного будинку; витрати на сплату винагороди управителю в разі його залучення; інші витрати, передбачені рішенням співвласників або законом.

Кошти від використання спільного майна, грантові кошти, пасивні доходи можна назвати ситуативними джерелами фінансування, бо не всі об'єднання можуть розраховувати на таку фінансову підтримку.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12.

3. ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Оцінювання результатів *поточної роботи* (завдань, що виконуються на практичних, семінарських, лабораторних, індивідуальних заняттях та консультаціях, результати самостійної роботи студентів) проводиться за такими критеріями:

Розрахункові завдання, задачі, лабораторні роботи (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Ситуаційні вправи, конкретні ситуації та інші завдання творчого характеру (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки не системного характеру;

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Підсумкові оцінки з навчальної дисципліни «Аналіз соціально-економічного розвитку регіону» виставляються студентам за сумарною кількістю набраних балів, отриманих в результаті поточного контролю.

Позитивні оцінки виставляються тільки тим студентам, які виконали всі види навчальної роботи, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни і набрали за результатами поточного контролю не менше 60 балів.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Путівник молодого ОСББ: Основи розумного управління будинком та проведення комплексної термомодернізації/ Осипчук М та ін. URL: <https://thermomodernisation.org/wp-content/uploads/2018/03/Putivnyuk-osbb.pdf> (дата звернення 26.06.2018).

2. Когут Г., Литвин В., Осипчук М., Сабатюк Ю, Саук А. ОСББ: від створення до розвитку: практичний посібник. Київ. 2017. URL: <http://osbb.dniprorada.gov.ua/vendor/elfinder/files/%D0%9E%D0%A1%D0%91%D0%91.%20%D0%92%D1%96%D0%B4%20%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%B4%D0%BE%20%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BA%D1%83.pdf> (дата звернення 25.06.2018).

Допоміжна

1. Марценко Н. Проблеми управління об'єднаннями співвласників багатоквартирних будинків. ОСББ: досвід, виклики, перспективи: зб. Матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції ТНТУ імені Івана Пулюя. Тернопіль. URL: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/19498/2/OSBB_2017_Martsenko_N-The_condominium_management_22-23.pdf (дата звернення 23.06.2018).

2. Єлькіна М. Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку про ОСББ і про досвід управління в житлово-будівельних кооперативах. МЕН, №5. 2015. Ст.1-21. URL: yurradnik.com.ua/wp-content/uploads/2015/10/men05_2015_c130 (дата звернення 25.06.2018).

Електронний репозиторій НУВГП

1. Галиця, І. О., Павлов, К. В. Особливості реалізації житлових потреб населення в сфері будівництва житла. Рівне, НУВГП. 2011. Ст. 54-59. URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/view/creators/==041F==0430==0432==043B==043E==0432=3A==041A=2E==0412=2E=3A=3A.html> (дата звернення 25.06.2018).

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Верховна Рада України, законодавство України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/a#Find> (дата звернення 25.06.2018).

2/ Офіційний Web-сайт Президента України. URL:

<http://www.president.gov.ua/>.

2. Офіційний Web-сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/> (дата звернення 25.06.2018).

3. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 25.06.2018).

1. Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/> (дата звернення 25.06.2018).

2. Наукова бібліотека Східноукраїнського національного університету імені Даля. URL: <http://www.library.snu.edu.ua> (дата звернення 25.06.2018).

3. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека (м. Рівне, пл. Короленка, 6). URL: <http://libr.rv.ua/> (дата звернення 25.06.2018).

4. Рівненська централізована бібліотечна система (Київська, 44, Рівне URL: <https://www.facebook.com/cbs.rivne/> (дата звернення 25.06.2018).

5. Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку: Закон України від 29.11.2001 р. №2866-III (в редакції від 16 жовтня 2012 року №5459-VI). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2866-14> (дата звернення 25.06.2018).

6. Про приватизацію державного житлового фонду: Закон України від 19.06.1992 р. №2482-XII, редакція від 8 вересня 2011 року №3716-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2482-12> (дата звернення 25.06.2018).

7. Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку: Закон України від № 2189-VIII від 09.11.2017. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/417-19> (дата звернення 25.06.2018).

8. Про житлово-комунальні послуги: Закон України від 24.06.2004 р. (в редакції від 9 листопада 2017 року). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2189-19> (дата звернення 25.06.2018).

9. Порядок державної реєстрації об'єднань співвласників багатоквартирного будинку №1521, затверджений постановою Кабінету Міністрів України «Про реалізацію Закону України «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку» від 11.10.2002 р. №1521. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1521-2002-%D0%BF> (дата звернення 25.06.2018).

10. Про затвердження Типового договору про надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій: Постанова

Кабінету Міністрів №529 від 20 травня 2009 р., в редакції від 1 червня 2011 року згідно постанови КМУ №869. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/529-2009-%D0%BF> (дата звернення 25.06.2018).

11. Про затвердження Типового статуту об'єднання співвласників багатоквартирного будинку та Типового договору відносин власників житлових і нежитлових приміщень та управителя: Наказ Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 27 серпня 2003 року №141 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1155-03> (дата звернення 25.06.2018).

12. Про затвердження Правил управління будинком, спорудою, житловим комплексом або комплексом будинків і споруд: Наказ Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 02.02.2009 р. №13. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0377-09> (дата звернення 25.06.2018).

13. Про затвердження Порядку визначення виконавця житлово-комунальних послуг у житловому фонді: Наказ Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 25.04.2005 р. №60. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0541-05> (дата звернення 25.06.2018).

14. Цифровий репозиторій ХНУМГ ім. О. М. Бекетова. URL: <http://eprints.kname.edu.ua/> (дата звернення 25.06.2018).

15. Цифровий репозиторій Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. URL: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/568>.

16. Наукова бібліотека НУВГП (м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75). URL: http://nuwm.edu.ua/MySQL/page_lib.php (дата звернення 25.06.2018).